

Forfatter: Møller, Poul Martin

Titel: Skrifter i Udvalg

Citation: Møller, Poul Martin: "Skrifter i Udvalg", i Møller, Poul Martin: *Skrifter i Udvalg*, udg. af HANS BRIX ; SOPH. MICHAËLIS ; CARL S. PETERSEN ; POUL TUXEN , 1930, s. 436.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-moeller02val-shoot-idm140573400957024/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Skrifter i Udvalg

STRØTANKER.

STRØTANKER FRA KINAREJSEN.

- Poul Møller havde, da han begyndte sin kinesiske Rejse, i Sinde at skrive en Dagbog undervejs, men opgav snart Forseget (S. #08). I Stedet valgte han at give sine Rejseindtryk og Oplevelser en friere Form i de ovenfor trykte »Optegnelser paa Kinarejsen« og vænnede sig i sin Ensomhed snart til at nedskrive saadanne Tanker og Indfald, som han i København plejede at meddele Kammeraterne til Drøftelse; saaledes opstod, som en Fortsættelse af Konversationen i Studenterkresen, *Strøtankerne*. Af disse Strøtanker, der fra nu af er Traaden eller Strømmen i Poul Møllers Forfatterskab, findes fra Kinarejsen en anselig Samling, de tidligste i den forulykkede Dagbog, hvoraft Optegnelserne udviklede sig, det langt overvejende Antal nedskrevne paa løse Lapper. Paa et Par nær er de alle trykt i *Udg.* Ogsaa i denne Udgave er saa godt som den hele Samling optagen. Foruden nogle personlige Bemærkninger indeholder den en Del Iagttagelser af Livet, et lignende Antal Domme om Kunst og Kunstnere, nogle faa Betragtninger af religiøs, en halv Snes af filosofisk og et Par af filologisk Indhold. I denne Rækkefølge er Afortsmerne her trykte.
- 255 *Anjers Liverpool, Hs. og Udv. Skr.; Udg. Augustinus'*. Havnebyen Anjer paa Java omtales S. 47.
- 255 Πνευματική, ψυχική, σωματική (nytestamentligt Græsk), d. e. den aandfulde, den sjælfulde og den kødfulde Afdeling.
- 258 *En Tosse, som har læst lidt i Knigge*, hvis Skrift »Über den Umgang mit Menschen« fra 1788 i hundrede Aar udkom i talrige Oplag.
- 260 *Plebiscita, Vedtægter paa Almueinget (concilia plebis)* i det gamle Rom.
- 261 *Asmodæus* er den onde, vellystige Aand i Tobias' Bog. — *Den scatiniske Lov* satte Straf for unaturlig Utugt. — *Der gives et Tilfælde i det daglige Liv*, samme Hustraad giver Frits i Novellen I, 302.
- 266 *Forestillingerne tage for sig som vilde Heste*, der »tager af Sted« eller »tager paa Vej«, d. e. løber løbsk.

- 268 *Den til Døren lænkede janitor* (Portner) omtales bl. a. i Ovids *Amores* I, 8 (oversat af J. L. Heiberg 1819). — *Miltons Aander*, se *The Paradise lost* I, 461—468.
- 269 *Nihil est in partibus etc.* Der er intet i Delene, som ikke var i det hele.
- 273 *Taarer — — til Perler.* Da Alfred de Musset — længe efter at dette var skrevet — blev spurgt, hvad der var Digterens Kald, svarede han bl. a: *Faire une perle d'une larme.*
- 285 Som *Schlegel* gør ham til i den tolvte Forelæsning i *Vorlesungen über dramatische Kunst und Litteratur*, hvori »den fromme Konge« sammenlignes med »et kraftløst Helgenbillede«.
- 277 *En dramatisk Tænktng* beskrives af Licentiaten i *Novellen* I, 296.
- 279 *Trivielle Hoveder* oversætte det i deres *Forestillingsmaade* som den jyske Bertel i *Novellen*, der af Filosofen Bernhard maa høre ilde for, at hans »platte Tænkemaade nøder ham til at oversætte næsten hver Sætning, han hører, i sin Spækhøkerstil« (I, 317).
- 280 »*Athene*«, *Hs. og Udv. Skr.*; *Udg. Athenen.*

STRØTANKER FRA 1822—26.

Først nogen Tid efter Hjemkomsten fra Rejsen begyndte Poul Møller atter at skrive Aforismer. Fra 1822 til 1823 (samtidig med at han flyttede ud paa Bakkehuset?) forekommer Strøtankerne paa ny i hans Papirer, fra nu af i ordenlige Hefter og i sluttet Rækkefølge. Imellem de godt og vel halvandet Hundrede Aforismer fra disse Aar er der maaske tre eller fire Bemærkninger om Bøger og slet ingen om filosofiske Værker. Genstanden for Poul Møllers Betragtning i disse Aar var Livet, hans eget og andres. Langt over Halvdelen af Strøtankerne fra denne Periode har Hensyn til Ærlighed og Bedrag i Menneskelivet. En personlig Oplevelse (se Oplysningen til Brev til en Dame S. 423), maaske ogsaa Samlivet med Fru Rahbek, der forfulgte alt »mjøsisk« (d. e. affekteret) Væsen, synes paa denne Tid at have skærpet hans medfødte Kritik over for alt uægte Væsen. Affektationen, hvorved han med en Udvidelse af Sprogbrugen forstod enhver